

TEME MEDICALE ÎN OPERA GRAVORULUI TONY SZIRMAI

Simona Boicescu

Anton (Tony) Szirmai a fost un important gravor și medalist de origine ungară care și-a desfășurat activitatea la Paris în a doua jumătate a acestui secol. S-a născut în anul 1871, după unii cercetători în Banat, după alții la Budapesta¹. În orice caz, a urmat Școala de Arte Decorative de la Budapesta. După studii în Germania și Italia, s-a stabilit în Franța, la Paris, unde nu după mult timp și-a deschis propriul atelier².

Dintre multiplele teme pe care le-a abordat artistul am ales câteva lucrări cu teme medicale. Medaliile și plachetele se află în patrimoniul muzeului nostru și sunt foarte puțin cunoscute, unele chiar inedite.

Prima medalie este cea a Conferinței Internaționale contra Tuberculozei, desfășurată la Copenhaga între 26-29 mai 1904³. Ea este din bronz, cu un diametru de 50 mm, (inv.C.1765) și se prezintă astfel: pe avers, legendă semicirculară: CRISTIAN IX KONGE AF; DANMARK. În centru, bustul regelui Christian IX al Danemarcei, din față, în uniformă cu decorații. În exergă pe două rânduri: PARTICIPATION/DE LA ROUMANIE. Pe latura stângă, în partea de jos, TONY SZIRMAI.

Pe revers, legendă pe opt rânduri în limba franceză, în partea stângă: CONFERENCE/INTERNATIONALE/CONTRE LA/TUBERCULOSE A/COPENHAGUE/26-29/MAI/1904. În centru, pe o ramură de lauri care acoperă și partea dreaptă a medaliei, un vas medical. Pe muchie: BRONZE.

Medalia Congresului Asociației Internaționale contra Tuberculozei ținut la Haga în 1906⁴ este din bronz argintat cu diametrul de 50 mm (inv.B II/2767 Pv, 2537). Medalia are pe avers o legendă circulară în limba franceză: WILHELMINA REINE DES PAYS BAS. În centru este bustul reginei Olandei în profil spre stânga cu coroană pe cap. La baza bustului sunt flori. Mai jos semnătura gravorului: T. SZIRMAI. Pe revers în partea dreaptă, legendă pe șapte rânduri: CONGRÈS/DE L'ASOCIATION/INTERNATIONALE/CONTRE/LA TUBERCULOSE/LA HAYE/1906/. În partea stângă și jos ramuri de lauri și măslini legate la bază cu o panglică iar pe ele în partea stângă un cartuș ornamentat pe care este înscris pe două rânduri: PARTICIPATION/DE LA ROUMANIE/ La baza medaliei spre dreapta; A DESAIDE - EDIT. Alphonse Desaide avea un atelier de gravură la Paris, creat de tatăl său (Firma Desaide

Roquelay). Un mare număr din cele mai bune lucrări ale medaliștilor francezi din acea perioadă ca și dintre cei ce locuiau la Paris, cum este și cazul lui Tony Szirmai, au fost editate de el.

A treia piesă este Medalia participării României la Congresul Internațional de Medicină care s-a ținut la Lisabona între 16-26 aprilie 1906⁶. Medalia se prezintă astfel: pe avers legendă circulară: CARLOS I REI DE PORTUGAL în partea de sus, iar în partea de jos pe două rânduri: PARTICIPATION/DE LA ROUMANIE/. În centru este bustul regelui Carlos I în uniformă cu decorații, în profil spre stânga. Pe revers, legendă semicirculară: XV CONGRÈS INTERNATIONAL DE MEDICINE. În câmp în partea superioară pe patru rânduri: LISABONNE/19-26/AVRIL/1906/. În centrul medaliai este o alegorie: o femeie cu veșminte largi, așezată spre stânga, cu cunună de lauri pe cap, cu brațul drept întins în sus spre stânga, înconjoară cu brațul stâng umerii unui adolescent ce stă în picioare lângă ea, cu niște planșe în mână. În spatele ei se observă capul unui bolnav spre dreapta. În partea stângă un tânăr nud, cu spatele, cu capul întors spre dreapta, ține în față o tablă și în mână un instrument de scris. În stânga sa, un schelet. În partea de jos a medaliai este un grupaj reprezentând o clepsidră, un instrument chirurgical, o sticlă de medicamente, o carte, o ramură de palmier, etc.

Medalia este lucrată din bronz și are un diametru de 50 mm. Pe avers, sub bustul regelui apare semnătura autorului: TONY/SZIRMAI/ inv. B/II 510 Pv. 466.

Placheta celei de a VI^a Conferințe Internaționale contra tuberculozei, ținută la Viena în 1907⁷ este din bronz cu dimensiunile 51/70 mm și legenda în limba franceză. Inv.1761/402/1401.

Pe avers este înscris VIRIBUS/UNITIS/ pe două rânduri în partea de sus în stânga. Tot în partea de sus în dreapta, în medalion capul lui Franz Iosif în profil spre stânga. Șapte femei în rochii lungi, trei dintre ele purtând coroane pe cap iar una o cunună de lauri, urcă niște trepte spre dreapta, ținând o faclă, o ramură de stejar, o cunună de frunze de laur. Toate țin mâinile ridicate spre medalionul cu portretul lui Franz Iosif. Aceste personaje simbolizează probabil provinciile Austro-Ungariei. Pe trepte și la baza plachetei sunt trandafiri și ramuri de lauri și palmier. Pe fundal este reprezentat șters un peisaj cu munți și soare răsărind. Semnătura artistului apare în dreapta jos: TONY SZIRMAI 1906.

Pe revers, într-un medalion între două coloane, legendă pe două rânduri: WIEN/1907/. Pe coloana din stânga legendă pe cinci rânduri: VIe/CONFERENCE/INTERNATIONALE/CONTRE LA/TUBERCULOSE/. Sub legendă o ramură de frunze de stejar. Tot în medalion două personaje feminine cu veșminte lungi, așezate pe un postament. Personajul din stânga stă în picioare, în semiprofil spre dreapta, ținând în mâna stângă și pe brațul drept ramuri de laur. Alături, un pergament cu inscripția: DOMINUS/ADJUTOR/. Al doilea personaj este așezat în partea dreaptă a

medalionului, față în față cu primul, stând deci în semiprofil spre stânga. Sprijină cu brațul stâng și cu mâna dreaptă o plachetă cu inscripția PAX/LABOR/. În spate o ramură de frunze de laur. În partea superioară a plachetei, în afara medalionului în stânga și dreapta câte un opaiț așezat oblic. Sub medalion, pe un cartuș ce stă pe ramuri de palmier și lauri, legendă pe două rânduri: PARTICIPATION/DE LA ROUMANIE/ La baza medalionului este înscris TONY SZIRMAI 1906.

Data semnării plachetei, anterioară conferinței, ca de altfel și întreaga reprezentare a aversului identică cu placheta lui Franz Iosif din 1902 demonstrează din nou că Szirmai a refolosit și de această dată modelul creat anterior, fără a-i aduce mari modificări.

Piesa face parte dintr-o serie de 21 plachete ce au fost oferite țărilor care au luat parte la Conferință: Argentina, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Italia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, Portugalia, România, Spania, Serbia, Statele Unite ale Americii, Suedia, Ungaria și Uruguay.

Medalia celui de al XI-lea Congres Internațional contra Alcoolismului, organizat la Stockholm în 1907⁹, este din bronz, cu diametrul de 50 mm (inv.c.17630. Pe avers, legendă semicirculară: în limba franceză: OSCAR II - ROI DE SUEDE. În centru bustul regelui Oscar II, în profil spre stânga, în uniformă cu decorații. În exergă pe trei rânduri: PARTICIPATION/DE LA/ROUMANIE/ În câmp dreapta: T SZIRMAI. Pe revers este o legendă semicirculară, tot în limba franceză: XI E CONGRES INTERNATIONAL CONTRE - L'ALCOOLISME/ și în câmp stânga pe două rânduri: STOCKHOLM/1907/ În rest, reversul este identic sau aproape identic cu alte două lucrări prezentate în acest articol, Medalia Participării României la Congresul Internațional de Medicină Lisabona, 1906 și cu Placheta celei de-a treia Conferințe pentru studiul Cancerului de la Paris, 1910. Acesta este un procedeu folosit des de Szirmai care obișnuia să folosească aceleași aversuri sau reversuri pentru lucrări cu subiecte asemănătoare, aducând doar mici modificări. În sprijinul afirmației de mai sus vin și alte medalii și plachete cu subiecte aproape identice pe care le-am întâlnit studiind întreaga operă artistică a acestui gravor.

Placheta celei de-a doua Conferințe Internaționale pentru Studiul Cancerului, conferință care s-a ținut la Paris în anul 1910¹⁰, se prezintă astfel: pe avers în partea dreaptă sus, pe două rânduri: PARIS/1910/ În partea dreaptă o femeie cu veșminte lungi, șade pe un pedestal în semiprofil spre stânga. Poartă coroană pe cap și la gât Legiunea de Onoare. În mâini ține o ramură de flori. Lângă ea în dreapta, un scut împodobit. În fața ei două femei, una în profil spre dreapta, cealaltă cu spatele, cu capul întors spre dreapta, cu veșminte lungi. Prima ține în mâna stângă întinsă în sus o ramură de lauri spre care privește și personajul așezat, cealaltă femeie ține în mâna dreaptă niște flori. Pe fundal, peisaj din Paris, malurile Senei și în centru în plan îndepărtat

Catedrala Notre Dame. În exergă în partea dreaptă, semnătura artistului, - TONY SZIRMAI SCULP Pe revers, în partea superioară a plachetei aceeași reprezentare ca cea de pe piesele lucrate de Szirmai în 1906 și 1907 deja menționate. Legendă semicirculară: IIe CONFÉRENCE INTERNATIONALE POUR L'ÉTUDE apoi pe două rânduri: DU CANCER/15 OCT./ În partea inferioară a plachetei pe un cartuș ornat cu ramuri de măslin și stejar și având în centru vasul cu șarpele încolăcit, pe o plăcuță pe trei rânduri: PARTICIPATION/DE LA/ROUMANIE/. Bronz, 82/56 mm, inv.C.1759.

Pe lista medaliilor și plachetelor lucrate de Tony Szirmai în anul 1911, listă alcătuită de L.Forrer, nu figurează Medalia Conferinței Sanitare de la Paris¹¹. Fie este o omisiune a autorului, fie a fost executată după 1911. Medalia este din bronz, cu diametrul de 55 mm și legenda în limba franceză, INV.C.1757.

Această medalie are pe avers o legendă semicirculară: CONFERENCE SANITAIRE INTERNATIONALE PARIS 1911. În partea dreaptă un personaj feminin cu veșminte lungi, spre stânga, pune piciorul drept pe treapta de jos a unui altar; ține pe brațul stâng un buchet de trandafiri iar în mâna dreaptă întinsă un alt buchet, deasupra altarului. Pe altar în partea superioară pe o pachetă, legendă pe trei rânduri PARTICIPATION/DE LA/ROUMANIE/ Mai jos o etuvă, eprubete, un microscop. La bază este o ramură de palmier spre stânga. Semnătura gravorului, SZIRMAI, apare în partea de jos a altarului.

Pe avers, pe opt rânduri sunt scrise numele orașelor unde au avut loc astfel de conferințe și datele respective. Denumirile sunt date în limba franceză: PARIS/1851/PARIS/1859/CONSTANTINOPOLE/1866/WIEN/1874/-/WASHINGTON/1881/ROME/1883/VENICE/1892/ Legenda este despărțită de un nud feminin așezat în mijlocul medaliei în profil spre dreapta, pe un câmp cu iarbă și flori, ținând în mâini un craniu. În exergă continuă legenda pe două rânduri: PARIS 1894 VENISE 1897/PARIS 1903. În câmp stânga, semnătura gravorului, SZIRMAI.

Așa cum s-a văzut, în acest articol am prezentat doar medalii și plachete cu teme medicale. Alături de ele se pot adăuga multe altele. Studiind lista principalelor lucrări ale lui Szirmai și luând în considerare subiectele abordate se remarcă faptul că aceste lucrări pot fi împărțite în mai multe categorii. În mare, acestea sunt: medalii și plachete lucrate pentru congrese și conferințe internaționale cu teme diferite, medalii lucrate cu ocazia unor expoziții naționale și internaționale din diverse țări, medalii inaugurale, medalii jubiliare, portrete ale unor suverani, oameni de stat, scriitori, artiști, medalii sportive și altele.

Cele mai importante dintre ele se găsesc la muzee din Franța, Austria, Ungaria, Germania, Marea Britanie, Suedia, Rusia, Canada, SUA, și desigur în multe expoziții și muzee din România¹².

LISTA DE ABREVIERI

BDM L.Forrer, Biographical Dictionary of Medalists - Coin Gem and Seal Engravers, Mint-Masters, Ancient & Modern with References to their Works, vol. I-VIII, New York, 1970.

BSNR - Buletinul Societății Numismatice Române

NK - Numizmatikai Közlöny Budapest, 1910

NOTE

1. R.C.Alessandrescu, "O vizită la Tony Szirmai", CNA, 1 nr.2, iunie 1920, p.42-43. O.Göhl, Szirmai Antal Tony, în NK, 4, 1905, p.18.
2. BDM, vol.V, p.721.
3. Idem, vol.V, p.724, BSNR, XII, nr.27, 1916, p.40, NK, 1910, p.69.
4. BDM, vol.V, p.725, NK, 1910, p.69.
5. CDolectiv. Sistemul informatic pentru evidența patrimoniului cultural național. Lista gravurilor, medaliștilor și caselor care au emis medalii străine, vol.II.
6. BDM, vol.V, p.725, NK, 1910, p.70.
7. BDM, vol.V, p.724.
8. Idem, vol.V, p.725.
9. Idem, vol.V, p.726.
10. Idem
11. Idem, vol.V, p.736.
12. Idem, vol.V, p.738.

BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

L.Forrer, Biographical Dictionary of Medalists - Coin - Gem - and Seal - Engravers, Mint-Masters, Ancient & Modern with References to their Works, vol. I-VIII, Burt Franklin, New-York, 1970.

- Buletinul Societății Numismatice Române, toată colecția

- Numizmatikai Közlöny Budapest, 1910

Roger Marx Les Médailleurs français contemporains, Paris, 1898.

MEDICAL SUBJECTS PRESENTED IN THE WORK OF TONY SZIRMAI, MEDALIST

Abstract

The paper presents some medals with medical subjects, made by Tony Szirmai, a medalist of Hungarian origin, born in Banat. He worked in Paris in the second half of the 19th century and the beginning of the 20th century. The works presented attest Romania's participation at different international congresses and conferences.

The items considered are: the Medal of the International Conference against Tuberculosis held in Copenhagen in 1904; the Medal of the Congress of the International Association against Tuberculosis - the Hague, 1906; the Medal of the International Congress of Medicine Lisbon, 1906; the Plaque of the 6th International Conference against Tuberculosis held in Vienna in 1907, the Medal of the 11th International Congress against Alcoholism Stockholm, 1907; the Plaque of the International Conference for the Study of Cancer Paris 1910 and the Medal of the Sanitary Conference of Paris, 1911.

Romania's participation at these medical events is inscribed on each of these pieces.

The paper also includes a short presentation of the artist's life and work.

Fig. 1. Medalie – Conferința Internațională contra tuberculozei, Copenhaga, 26-29 mai, 1904. Avers, Revers.

Medal – The International Conference against Tuberculosis, Copenhagen, 1904. Obv., Rev.

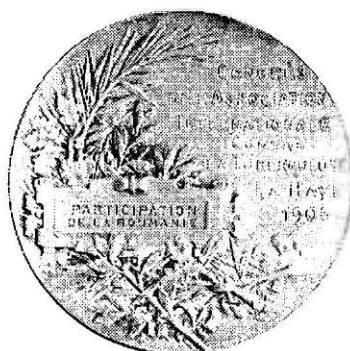

Fig. 2. Medalie – Congresul Asociației Internaționale contra tuberculozei, Haga, 1906. Avers, Revers.

Medal – The Congress of the International Association against Tuberculosis – The Hague, 1906. Obv., Rev.

Fig. 3. Medalie – Al XV-lea Congres Internațional de medicină, Lisabona, 19-26 aprilie, 1906. Avers, Revers.

Medal – The 15th International Congress of Medicine, Lisbon, 1906. Obv., Rev.

Fig. 4. Plachetă – A VI-a Conferință Internațională contra tuberculozei – Viena, 1907. Avers, Revers.

Plaquette – The 6th International Conference against Tuberculosis, Vienna, 1907. Obv., Rev.

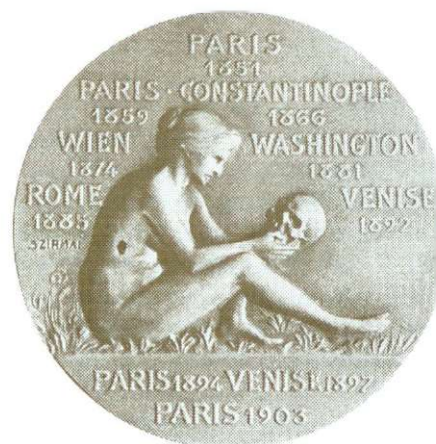
Fig. 5. Medalie – Al XI-lea Congres Internațional contra Alcoolismului, Stockholm, 1907. Avers, Revers.

Medal – The 11th International Congress against Alcoholism, Stockholm, 1907. Obv., Rev.

Fig. 6. Plachetă – A II-a Conferință Internațională pentru Studiul cancerului, Paris, 1910. Avers, Revers.

Plaque – The 2nd International Conference for the Study of Cancer, Paris, 1910. Obv., Rev.

Fig. 7. Medalie – Conferința Sanitară Internațională, Paris, 1911. Avers, Revers.

Medal – The International Sanitary Conference, Paris, 1911. Obv., Rev.